

Det er blevet nemt og bekvemt at være militærnægter

Førhen måtte danske mænd slide og slæbe i arbejdslejre, hvis de ikke ville aftjene deres værnepligt i militæret. I dag er det langt mere overkommeligt at være militærnægter. Det er nu så problemfrit, at Militærnægterforeningen må nedlægge sig selv

Lea Holtze

Ude ved Kompedal Plantagen mellem Viborg og Silkeborg ligger to fugtige træbaracker, som i 22 måneder udgør hjemmet for en gruppe unge mænd. Hver mand har én køjeseng blandt syv andre på en stue. Ved siden af er der en barak med musikstue, bibliotek og en lille kiosk med slik og tobak. Året er 1955 i Kompedallejren, hvor livet som nægter var noget anderledes, end vi kender det i dag.

De fleste af mændene i Kompedallejren er pacifister. I hvert fald på papiret – så de aller nådigst har kunnet få lov til at blive militærnægtere. De arbejder hele dagen ude på Heden i brandbælterne, hvor de hakker lyng op og rensen den. De lægger halm ud i brandbælterne, for at holde på fugten. De saver grene af træerne, så man kan få knastfrie brædder. De banker skærver som en anden Jens Vejmand. Og så tynder de ud i den selvsåede skov. Men det er ikke bare en skovtur, for her i lejren bliver hård disciplin håndhævet:

”hvis tæpperne på sengene ikke lå, som de skulle, når arbejdslederen kom – et kvarter efter de havde ringet med klokken, så fik man husarrest. Jeg fik flere”, fortæller Anker Bekker.

Sådan var vilkårene, da Anker Bekker var nægter. Det har man i Danmark kunnet blive siden 1917. Men det var svært at få lov til og ilde set. Det var derfor også imod Anker Bekkers families øn-

ske, som befalede ham ikke at tale med nogen om sit valg.

Trodsede disciplinen

Anker Bekker nægtede at underlægge sig disciplinen i lejren. En dag ude på Heden hakkede han hul i et hvepsebo. Da de hidsige bæster kom ud imod ham lod han hakke være hakke, og træsko være træsko og skyndte sig på afstand. Arbejdslederen beordrede Anker Bekker til at fortsætte arbejdet. Men han nægtede, og han nægtede også at gå de syv kilometer hjem til lejren på bare tæer.

Efter episoden blev Anker Bekker indberettet. Det ville Anker Bekker ikke finde sig i, så han begyndte at trodsede disciplinen. Han var ikke i seng, når han skulle. I stedet gik han i seng, når han ellers skulle arbejde. Han sang indtil halsen blev rød, så han kunne tiltuske sig en sygemelding. Eller bankede på sit knæ med en ske indtil knæskallen blev rød. Han knækkede sin hakke – ”måske også med vilje”. Alt sammen bevidst drilleri.

Men en dag blev drilleriet til alvor. Anker Bekker var på hemmeligt besøg hos sin elskerinde – musiklærerinden Pia inde i Viborg. Hun var gift med en dommerfuldmægtigt ved Vestre Landsret, men det lod Anker Bekker sig ikke mærke af. De to turtelduer gik lange månedsture og samlede svampe på Heden. Hun var 17 år ældre end ham og

lærte ham en masse om livet. Men en morgen endte det galt:

”Jeg kom hjem en morgen fra musiklærerinden iført lejrens tøj. Og det måtte man ikke. Dér kom ham lejrchefen. Han havde været nede ved bageren. Og han stoppede mig, hvorefter jeg jo måtte gå til bekendelse”, fortæller Anker Bekker.

Anker Bekker blev idømt fængsel for sine regelbrud to gange. Første gang tilbragte han 14 dage, og senere tilbragte han en måned, i Viborg arrest. Det, der startede som sjov drilleri, endte som en alvorlig sag for ham.

Bedre vilkår for nægterne

Militærnægtere som Anker Bekker blev forskelsbehandlet. De skulle være i arbejdslejr i flere måneder, end de værnepligtige. De fik en lavere løn. Og de blev chikaneret og set ned på. Det ville den politiske ungdom i 60'erne ændre. Derfor blev Militærnægterforeningen stiftet i 1967. Og det blev en succes med 4.000 medlemmer. Der var brug for at oplyse de unge mænd om deres mulighed for at blive nægtere:

”Tidligere skulle man have en samvittighedsbegrundelse for at blive militærnægter. Folk skrev side op og side ned, og så manglede de ordet ”samvittighedskonflikt” i deres ansøgning. Hvis de manglede det ord, røg de ud”, fortæller Piet Jebjerg Mertz fra Militærnægterforeningen.

Udover at rådgive de mange unge mænd lavede foreningen kampagner på skoler, trængte ind på kaserner for at skabe opmærksomhed omkring deres sag og samledes til demonstrationer og happenings i København. Men foreningen blev anset som en trussel mod landets sikkerhed og blev derfor aflyttet af Forsvarets Efter-

retningstjeneste. Man mandsopdækkede de unge antimilitarister:

”Jeg har været til demonstration en gang, hvor vi var to mennesker og en barnevogn og fem politifolk. Der stod en bus ved siden af os med kampklædte betjente”, fortæller Piet.

Nutidens bekvemmelighedsnægtere

Nu er situationen en ganske anden. Efterhånden er det blevet alment accepteret at være militærnægter, og arbejdslejrene er lukket én efter én. Militærnægteradministrationen under Forsvarsministeriet har overtaget Militærnægterforeningens arbejde. Her bliver de unge nu rådgivet om deres muligheder og hjulpet med ansøgninger. Nægtere og værnepligtige er desuden blevet ligestillet hvad angår tid og løn. Og langt færre bliver tvunget til at aftjene deres værnepligt i militæret. Så Militærnægterforeningens medlemstal er mildest talt raslet ned. Foreningen tæller i dag kun 80 medlemmer. Og det kan begrundes med et svar alene:

”Det er blevet nemt at være nægter”, forklarer Piet.

Og det giver Kasper Thygesen faktisk Piet ret i. Han er i dag militærnægter i et Fritidscenter på Christianshavn:

”Jeg synes, det er helt perfekt. Jeg synes, det er sjovt at være sammen med de der små rødder. Og så går dagene lidt hurtigere, når man kan være ude sammen med dem og spille fodbold og hygge sig med dem. Så det er jeg glad for”, fortæller han.

I modsætning til Anker Bekker har det været nemt for Kasper at blive nægter. I modsætning til Anker Bekker skal Kasper kun være nægter i 4 måneder – og det til den samme løn som en almindelig værnepligtig. Og i modsætning til Anker Bekker har Kasper helt selv kunnet be-

stemme, hvor han gerne ville være nægter.

Derfor udråber Militærnægterforeningen nu sig selv som sejrherre. Præmien er, at

foreningen på grund af det dalende medlemstal har besluttet at nedlægge sig selv fra 2010.